

Самофал Є.В.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Інститути спільного інвестування – це фінансові посередники, які акумулюють кошти приватних інвесторів шляхом емісії власних цінних паперів і розміщують їх переважно у фінансові активи. У свою чергу, інвестори отримують певні права на придбані компанією фінансові активи та отримуваний від них прибуток.

В Україні інвестиційні фонди почали функціонувати після прийняття в 2001 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)». Згідно закону, пайовий інвестиційний фонд не є юридичною особою, створюється за ініціативою компанії з управління активами шляхом придбання інвесторами випущених нею інвестиційних сертифікатів. Корпоративний інвестиційний фонд створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування [5].

В Україні інститути спільного інвестування є домінуючими за кількістю установ інституційними інвесторами, і їх кількість постійно зростає. При цьому збільшення спостерігається за всіма видами цих інститутів. Окремі з них поки що існують у невеликій кількості. Зокрема, це стосується інтервальних КІФ і закритих диверсифікованих ПФ [6]. Найбільшу питому вагу займають венчурні фонди, питома вага яких на кінець 2014 року становила 84%, що пов'язано з відсутністю значних обмежень в діяльності таких типів ІСІ. Домінування венчурних фондів проявляється і в концентрації активів ІСІ. Більше 90% активів ІСІ в останні 10 років припадало саме на венчурні фонди. В середньому 7% загальних активів знаходиться у закритих (невенчурних) фондів, а залишок розподілений між відкритими та інтервальними ІСІ [2].

Інвестиції ІСІ зосереджені здебільшого у цінних паперах (серед яких найбільшу частку мають акції) та інших активах, до яких належать дебіторська заборгованість, корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери формах, а також позики компаніям, у яких венчурні ІСІ володіють часткою в капіталі [6].

Інвестування за допомогою ІСІ може забезпечувати значно вищий дохід, ніж традиційні для українського фінансового ринку вкладення у депозити, про що свідчать дані за останні 10 років (табл. 1). Досягнення максимальної доходності на інвестиції забезпечують венчурні ІСІ, які в той же час є і найбільш ризикованими [2].

**Порівняння дохідності інвестицій ІСІ
з дохідністю депозитів у 2005-2014 рр.**

Рік	Дохідність ІСІ, %				Дохідність депозитів у гривні, %
	Відкриті	Інтервальні	Закриті (крім венчурних)	Венчурні	
2005	38,6%	19,3%	35,5%	62,1%	15,0%
2006	23,8%	15,0%	37,0%	40,4%	14,7%
2007	66,2%	52,3%	84,0%	100,3%	15,0%
2008	-30,3%	-35,2%	-5,5%	23,0%	16,7%
2009	18,0%	34,2%	99,9%	42,7%	21,0%
2010	12,7%	14,8%	32,5%	61,9%	24,1%
2011	-21,5%	-18,7%	-8,3%	н/д	17,4%
2012	-12,6%	-12,1%	-2,8%	н/д	21,3%
2013	0,6%	7,0%	16,2%	н/д	21,4%
2014 (3 кв.)	11,4%	3,9%	14,2%	н/д	14,6%
CAGR	7,7%	5,3%	26,6%	53,3%	18,6%

Джерело: розроблено автором за даними [2]

Таким чином, професійне управління інвестиційним портфелем інститутами спільного інвестування має значний потенціал для залучення нових інвесторів. В той же час розвиток інвестиційних фондів стимулює підвищення ефективності функціонування ринкової інфраструктури і забезпечує спрямування вільних грошових коштів фізичних і юридичних осіб в найбільш конкурентоспроможні галузі економіки за допомогою фондового ринку, що набуває особливого значення на сучасному етапі економічного розвитку України [3].

Проте ринок інститутів спільного інвестування в Україні на даний момент є недостатньо розвинутим: сукупні активи інвестиційних фондів на кінець 2014 року становили лише 205,4 млрд. грн., в той час як сукупні активи банківської системи склали 1316,8 млрд. грн. Якщо ж порівняти обсяги розміщених коштів фізичних осіб у інвестиційні фонди (10,3 млрд. грн.) та на банківські депозити (416,4 млрд. грн.) – розрив складає більше, ніж 40 разів [2], [4].

Нерозвиненість інститутів спільного інвестування в Україні можна пояснити наявністю наступних недоліків їх функціонування:

- недовіра населення до інших, ніж банки, фінансово-кредитних установ;
- відсутність єдиної методологічної бази аналізу результатів діяльності інвестиційних фондів;
- недостатність ліквідних активів на національному ринку;
- дефіцит надійних фінансових інструментів;
- закритість та непрозорість звітної інформації про діяльність ІСІ;
- наявність законодавчих обмежень складу активів ІСІ та ін. [1].

Таким чином, можна зробити висновок, що головною і найсуттєвішою проблемою для інвестиційних фондів є недосконалість законодавчої бази

регулювання їх діяльності. Відповідно, можна виділити основні напрями удосконалення та розвитку ринку спільного інвестування в Україні, а саме:

- забезпечення прозорого та якісного регулювання фондового ринку, через прийняття законодавчо закріплених норм та нормативів у сфері спільного інвестування, які нададуть рівні можливості розвитку та діяльності усім учасникам даного ринку;
- підвищення рівня корпоративної культури ІСІ за рахунок впровадження сучасних систем управління;
- вирішення проблеми розробки загального механізму формування інвестиційного портфеля ІСІ відповідно до їх класифікаційних ознак;
- лібералізація структури активів інвестиційних фондів;
- проведення компанії популяризації ІСІ через інформування населення про можливості даних фондів [1].

Список використаних джерел:

1. Змієнко М. О. Інститути спільного інвестування: сутність, сучасний стан, проблеми та перспективи / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/4693/1/28.pdf>
2. Квартальні та річні огляди ринку ІСІ / [Електронний ресурс]. Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart.html
3. Науменкова С.В., Перконос П.П. Особливості діяльності зі спільного інвестування в Україні // Економіка. Проблеми економічного становлення. – 2011. – № 1. – С. 119-128
4. Основні показники діяльності банків України / [Електронний ресурс]. Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798
5. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI / [Електронний ресурс]. Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>
6. Ринок небанківських фінансових послуг / [Електронний ресурс]. Національне рейтингове агентство «Рюрік». – Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1191>

Соловаров А.В.

магістр,

Харківський інститут банківської справи

Української академії банківської справи Національного банку України

ПРОЦЕНТНА ПОЛІТИКА БАНКІВ

Одним з найважливіших аспектів управління банківською діяльністю є процентна політика. Впевненість у рівні валютного курсу, темпах інфляції та облікової ставки НБУ дає можливість застосовувати основні підходи до формування процентної політики. Значна увага приділяється співвідношенню залучених та наданих ресурсів за строками та відсотковим ставкам. Таким чином, розробляючи процентну політику, банки прагнуть